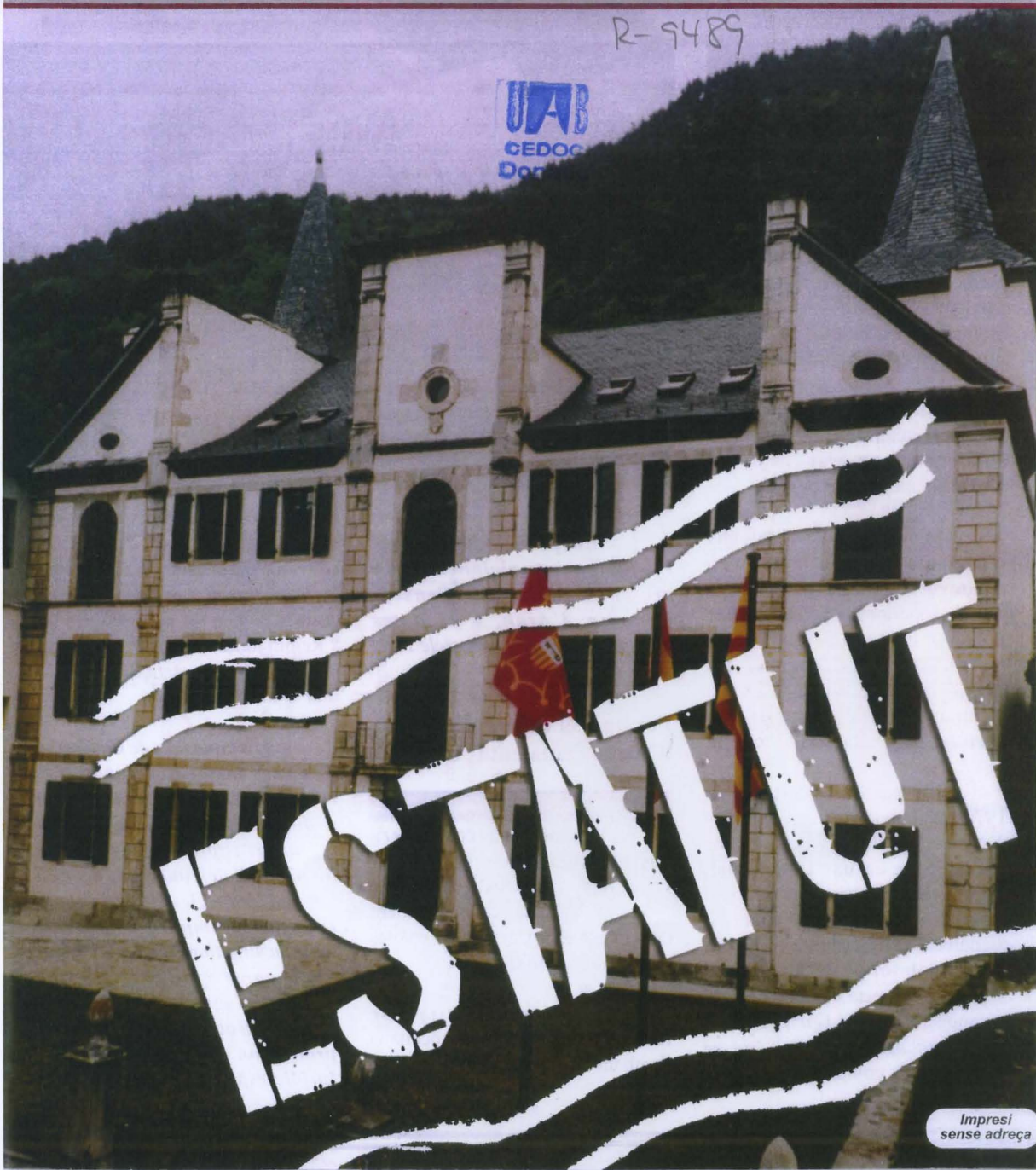


R-9489

UAB
CEDOC
Domini



ESTATUT

ARAN E ER ESTATUT D'AUTONOMIA 2006

E r estatut d'autonomia 2006

Un estatut d'autonomia definís es institucions politiquas deth territòri, es sues competéncias e es sues relacions damb er Estat. E açò ei çò que hè er Estatut d'Autonomia de Catalonha 2006 e ac hè en tot tier en compde era realitat catalana e tanben era nòsta realitat aranesa.

Eth nau Estatut represente un auanç profund en autogovèrn de Catalonha e un clar auanç en reconeishement d'Aran.

Mentre qu'entà Catalonha represente arténher eth nivèu d'autogovèrn mès gran dera sua istòria, superior ath qu'establic er Estatut de 1979 e de 1932, entà Aran represente tanben arténher eth reconeishement estatuari dera nòsta identitat coma pòble aranés e er exercici deth nòste autogovèrn.

Mentre qu'er Estatut de 1979 eth reconeishement dera Val d'Aran ei recuellhuda en un punt sus era lengua e en ua "Disposicion Addicionau" ath tèxte, ara en nau Estatut de 2006, Aran apareish plenament reconeishuda en tot eth tèxte damb tot çò de positiu que signifiqua aguesta naua manèra de reconeisher-mos. (Veir er Article 11.1 deth nau Estatut, que se reproduís de contunh):



"Eth pòble aranés exercís er autogovèrn mejançant eth present Estatut, eth Conselh Generau d'Aran, e es autes institucions pròpies. (Article 11.1)

Per qué ei un bon Estatut d'Autonomia entà Aran?

1èr.

Pr'amor ne reconeish era nòsta identitat e açò ei eth primèr viatge qu'ac hè un tèxte estatuari, e a mès ac hè coma reconeishement des ciutadans de Catalonha e es sues institucions politiquas.

Aguesta identitat se reconeish coma ua realitat occitana damb un contengut culturau, istoric,

geografic e lingüistic. En tot reconeisher es desirs e reivindicacions d'identitat qu'istoricament a defenut eth pòble aranés. E per tot açò establís un "Regim juridic especiau" entara Val d'Aran (Veir er Article 11.2 deth nau Estatut).

"Es ciutadans de Catalonha e es sues institucions politiquas reconeishen er Aran coma ua realitat occitana dotada d'identitat culturau, istorica, geografica e lingüistica, defenuda pes aranesi ath long des sègles. Aguest Estatut reconeish, ampare e respècte aguesta singularitat e reconeish er Aran coma entitat territoriau singulara laguens de Catalonha, era quau ei objècte d'ua particulara proteccion per miei d'un regim juridic especiau" (Article 11.2).

SINDICATURA

2au.

Pr'amor se reconeish e se protegís era nòsta lengua aranesa e açò eth nau Estatut d'Autonomia ac hè en Aran e per prumèr viatge establís era oficialitat der aranés per tot Catalonha (*Veir er Article 6.5 deth nau Estatut*):

"Era lengua occitana, nomenada aranés en Aran, ei era lengua pròpria d'aguest territòri e ei oficiau en Catalonha, d'acòrd damb çò que s'a establít peth present Estatut e es leis de normalizacion lingüística." (Article 6.5)

En aguest punt de reconeishement dera lengua, ac pòiriam comparar coma en hè tractament d'aguesta question, eth vigent Estatut d'Autonomia de 1979 e en veiram un important cambi e auanç entara nòsta lengua. Er Estatut deth 1979 sonque ditz *"Era parla aranesa serà objècte d'ensenhament e d'especiau respècte e proteccion."* (Article 3.4)

Tanben eth nau Estatut reconeish drets lingüistics especifics en çò que hè ar aranés: totes es personas auràn eth dret de coneisher-lo e d'utilizar-lo, d'èster-i atengut per part des administracions publicas e tanben enes sues relacions damb era Generalitat (*Veir er article 36 deth nau Estatut*):

"Drets en relacion damb er aranés"

1. En Aran totes es personas an eth dret de conèisher e emplegar er aranés e d'èster atengut oraument e per escrit en aranés enes sues relacions damb es administracions publicas e damb

es entitats publicas e privades qu'en depenen.

2. Es ciutadans d'Aran an eth dret d'emplegar er aranés enes sues relacions damb era Generalitat.

3. S'an de determinar per lei es auti drets e deuers lingüistics en relacion damb er aranés." (Article 36)

Tanben s'establís, per prumèr viatge, qu'era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran auràn era competència exclusiua sus era normalizacion lingüistica der aranés (Açò rèste recuelhit en article 143.2 der Estatut). Ath madeish temps er Estatut establís qu'es poders publicas de Catalonha parìer qu'an de protegir eth catalan en toti es ambits e sectors e n'an de fomentar er usatge, era difusion e eth coneishement; tanben aguesti principis s'an d'aplicar damb er aranés. (Article 50).

3au.

Pr'amor se reconeish era nòsta organizacion institucionau d'Aran e aguest reconeishement se hè de manèra solemna, en tot dedicar-i un apartat pròpri en tèxte deth nau Estatut (Titol II, Capítol VII).

E damb eth reconeishement estatutari dera nòsta pròpria e especifica organizacion institucionau se garantís era nòsta autonomia entà ordenar e gestionar es ahèrs deth nòste País. E açò, en tot contunhar hènt-lo a trauèrs d'un reforçat Conselh Generau d'Aran, que damb toti es sòns components institucionaus tanben reconeish e protegís eth nau Estatut. (*Veir eth capítol VII Article 94 deth nau Estatut.*):

1. Aran dispausa d'un regim juridic especiau establít per Lei deth Parlament. Mejança, aguest regim se reconeish era especificitat dera organizacion





institucionau e administratiua d'Aran e se garantís era autonomia entà ordenar e gestionar es ahèrs publics deth sòn territòri.

2. Era institucion deth Govèrn d'Aran ei eth Conselh Generau, qu'ei formada peth Síndic, eth Plen de Conselhèrs e Conselhèrs Generaus e era Comission d'Auditors de Compdes. Eth Síndic o Síndica ei era mès nauta representacion e era ordinària dera Generalitat en Aran.

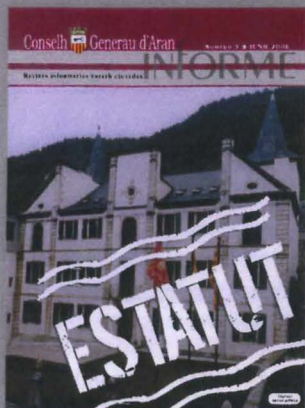
3. Era institucion de Govèrn ei escuelhuda mejançant sufragi universau, parion, liura, dirècta e secrèta, ena forma establida pera lei.

4. Eth Conselh Generau a competències enes matèries que determine era lei reguladora deth regim especiau d'Aran e es autes leis aprovades peth Parlament e es facultats qu'era lei li atribusísque, en especiau, enes actuacions de montanha. Aran, a trauèrs dera

sua institucion representatiua, a de participar ena elaboracion des iniciatiues legislatiues qu'afecten ath sòn regim especiau.

5. Ua lei deth Parlament establís es recorsi financers suficienti entà qu'eth Conselh Generau posque dar es servicis dera sua competència." (Capitol VIII. Article 94)





Edicion e redaccion:
Conselh Generau d'Aran

Maquetacion e dessenh:
Publigrat

Fotografia dera cubèrta:
Arxiu fotografic
Conselh Generau d'Aran

Fotografies der interior:
Arxiu fotografic
Conselh Generau d'Aran

Imprimaria:
Anfigraf S.A.

I.S.B.N.:
84-89940-75-4

D.L.:
L-138-05

Tara reproduccion totau o parcial de tèxtes e/o
fotos reproduchis en aquesta publicacion calerà
era perceptiva autorizacion per part deth
Conselh Generau d'Aran.



Val d'Aran, junh deth 2006

Planvolut vesin/ia,

Coma Síndic d'Aran e complint era volentat des grops politics que compausam eth Plen deth Conselh Generau d'Aran (CDA, UA-PSC, PRAG) vos hèsqi ua crida a participar en referendum sus eth nau Estatut d'Autonomia de Catalonha a celebrar eth pròplèu 18 de junh. Hè fòrça mesi que Catalonha e Aran auem debatut sus eth tèxte qu'a de recuèlher aguest estatut.

Tà nosati aguest ahèr veiguec era lum damb eth document unitari aprovat pes grops politics deth Conselh Generau d'Aran. Aguest document siguec ampliàt damb es aportacions des ajuntaments e pedanies d'Aran, grops politics e participacion ciutadana. Finauments se redactèc un document que siguec presentat ara Ponència Redactora der Estatut deth Parlament de Catalonha. A compdar d'aguest moment cada un de nosati defenèrem aguesta prepausa deuant des nòsti partits omològs en Parlament.

Eth resultat deth nòste trebalh a estat fòrça positiu, ei evident qu'en tota negociacion quauquarren quede per arténher, mès auem fòrça temps per deuant qu'amassa, damb eth reconeishement qu'auem assolit en aguest Estatut, mos permeterà consolidar Aran coma un País.

Non auem cap dubte e voleria que vosati, òmes e hemnes d'Aran tanpòc l'auèssetz. Er Estatut d'Autonomia 2006 ei eth primèr tèxte legau a nivèu estatau e a nivèu de Catalonha que d'ua forma plia reconeish era nòsta identitat, era nòsta lengua e eth conjunt des nòstes institucions. Ei un bon Estatut entà Catalonha e entà Aran.

Per tot açò coma Síndic e en nòm des grops politics que configuram eth Plen deth Conselh Generau d'Aran vos demanam toti amassa que participetz en referendum sus eth nau Estatut d'Autonomia de Catalonha.

Plan corauments.

Carlos Barrera Sánchez
Síndic d'Aran



Conselh Generau d'Aran



Aran un país